

HOSHINMARU DAVASI; ULUSLARARASI DENİZ HUKUKU MAHKEMESİNDE GEMİ VE MÜRETTEBATIN GECİKMESİZİN SERBEST BIRAKILMASI

The Hoshinmaru Case; The Prompt Release Of Vessels And Crews In The International Tribunal For The Law Of Sea

Yrd. Doç. Dr. Ümmühan Elçin ERTUĞRUL¹

Geliş Tarihi: 06.03.2017

Kabul Tarihi: 04.04.2017

ÖZET

Bu Makale’de, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesinde görülen Hoshinmaru Davası incelenecektir. Japonya bayraklı Hoshinmaru Gemisine, Rusya münhasır ekonomik bölgesi içinde 2 Haziran 2007 tarihinde Rusya tarafından el konulmuştur. BMDHS’ye göre, el konulan gemi, makul teminat ve diğer garantiler karşılığında gecikmeksizin serbest bırakılmalıdır. Rusya, Gemi ve mürettebatının gecikmeksizin serbest bırakılması için 13 Temmuz 2007’de teminatı belirlemiştir. Japonya, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin 73 maddesinin 2. bendini ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bu iddia, Rusya tarafından reddedilmiştir. Dava’nın taraflarının her ikisi de teminat ve diğer mali garantilerin makul olması ilkesi üzerinde uyuşmuşlardır. Fakat makul teminat ya da diğer mali garantilerin kapsamı konusunda anlaşamamışlardır. Makale’de, gecikmeksizin serbest bırakma prosedürünün temel amaç ve mantığı analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hoshinmaru Davası, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi (UDHM), Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS), gecikmeksizin serbest bırakma, makul teminat,

ABSTRACT

This Paper examines the Hoshinmaru Case, has been determined by International Tribunal for the Law of Sea .The Hoshinmaru Vessel, flying the flag of Japan, was detained in the Russian exclusive economic zone on 2 June 2007. Arrested vessel shall be promptly released upon the posting of the reasonable bond or other security to United Nations Convention on the law of Sea. He bond was set by the Russia on 13 July 2007.The Japan alleged that contrary to the article 73, paragraph 2, of the United Nations Convention on the Law of Sea. This allegation was denied by the Russia. Both parties of the Case, agreed in principle that a bond and other financial security should be reasonable. But, there was a discuss that about in deciding the content of the reasonable bond or other financial security. The paper analyzes that the fundamental objective and purpose of the prompt release prosedure.

Keywords: Hoshinmaru Case, International Tribunal for the Law of Sea (ITLOS), United Nations Convention on the Law of Sea(UNCLOS), prompt release, reasonable bond,

GİRİŞ

Japonya tabiiyetli 88. Hoshinmaru Balıkçı Gemisi (Hoshinmaru ya da Gemi), Rusya Federasyonu’nun (Rusya) Münhasır Ekonomik Bölgesinde (MEB) balık avlarken, Rusya Hoshinmaru’ya el koymuş, kaptanını da

¹ Yrd. Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası Hukuk Anabilim Dalı, ueertugrul@hotmail.com

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)³ ve Rusya iç hukuku gereğince tutuklamıştır. Japonya, BMDHS uyarınca, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesine (Mahkeme) başvurmuş, Hoshinmaru ve mürettebatın BMDHS'ye aykırı olarak tutulduğunu ileri sürmüştür. Taraflar, Hoshinmaru ve mürettebatın gecikmeksizin salıverilmesi ile ilgili teminatın makullüğü konusunda anlaşamamışlardır. Mahkeme, 6 Ağustos 2007 tarihinde verdiği kararında, oybirliği ile Rusya'nın BMDHS'yi ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Dava'nın konusu, BMDHS'nin 73/2. maddesinin ihlalidir. "*Kıyı Devletinin Kanun ve Kurallarının Yürürlüğe Konulması*" başlığı altındaki Madde'ye göre, MEB'indeki canlı kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve korunması konusunda egemen haklar kullanan kıyı devleti, BMDHS'ye uygun olarak ve iç hukukunda kabul ettiği kanun ve kurallara uyulmasını sağlamak amacıyla, gemiye çıkılması, geminin denetimi, gemiye el konulması ve mürettebatı hakkında dava açılması gibi gerekli bütün tedbirleri alabilecektir. Kıyı devleti, yabancı gemiye el koymuş ve mürettebatını tutuklamışsa "bir teminat veya diğer yeterli bir garanti" (teminat)⁴ gösterilirse, el konulan gemi ve mürettebatı gecikmeksizin serbest bırakacaktır.

Rusya'nın, MEB'indeki canlı kaynaklar üzerinde egemen haklarını kullanırken, konuyla ilgili iç hukuk ihlalleri dolayısıyla Hoshinmaru'ya el koymasına ve mürettebatını tutuklamasına ilişkin olay şu şekilde özetlenebilir.

15 Mayıs-31 Temmuz 2007 tarihleri arasından Rusya'nın MEB'inde canlı kaynakları avlama lisansına sahip olan Hoshinmaru, somon türü balıkları Rusya'ya ait MEB içinde avlamaktadır. Somon balıkları, BMDHS'de de korunan "anadrom" türü canlı doğal kaynaklardır. Bu balık türü, Kuzey Pasifik, Kuzey Buz Denizi ve bağlantılı tatlı sularda bulunan balık türüdür. Kaliforniya'da Kalamath Nehrinde, Japonya'da Kuzey Hakkaido'da, Kanada'nın Kuzey Kutup Bölgesindeki Bathurst Koy'unda, Rusya'da Kenai Yarımadasındaki nehirlerde, Sibirya'ya Anadyr Nehrinde, yumurtlamaktadırlar. Yaklaşık 4 yıl bu sularda kaldıktan sonra denize göç etmektedirler.⁵ MEB içinde canlı kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve yönetimi konusunda kıyı devletlerine tanınan egemen haklar, bu balıklar üzerinde de tasarrufta bulunmayı kapsamaktadır. Rusya, BMDHS'nin verdiği yetki çerçevesinde ve kendi iç hukuku

³ Enver Bozkurt, **Türkiye'nin Uluslararası Hukuk Mevzuatı**, Asil Yayın, Dağıtım A.Ş., Ankara, 2011 http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim:28.03.2017)

⁴ BMDHS'nin 73/2. maddesinin Türkçe çevirisindeki, "Bir teminat veya diğer yeterli bir garanti" ibaresi, Madde'nin doğrudan alıntı yapılmadığı durumlarda yalnızca teminat olarak adlandırılmıştır.

⁵ Sockeye Salmon, Commercial Fisheries Management and Development Staff, https://www.adfg.alaska.gov/static/education/wms/sockeye_salmon.pdf, (Erişim :28.03.2017).

uyarınca, MEB'indeki Hoshinmaru'ya çıkmış ve avladığı balıkları denetleyerek gemi jurnalini incelemiştir. Yaptığı kontroller sonrasında, Hoshinmaru'nun, avladığı Sockeye Salmon (Kızıl Somon) türü balığı gemide gizlediğini ve gemi jurnaline gerçekte avladığı kızıl somon yerine fiyat olarak daha ucuz olan Chum Salmon(Köpek Somonu) türü balığı raporladığını tespit etmiştir. Bunun üzerine, Hoshinmaru'nun MEB'inde kaçak balık avladığı gerekçesi ile Hoshinmaru'ya el koymuş ve kaptanını tutuklamıştır. Japonya ise, itham edilen suçun “kaçak balık avlama” değil, avlanan balığı “hatalı şekilde raporlama” olduğunu ve yaptırımın buna uygun olması gerektiğini, Rusya'nın BMDHS'nin 73/2. maddesinde düzenlenen el konulan gemi ve tutuklanan mürettebatının bir teminat ve diğer mali garantiler gösterildiğinde gecikmeksizin serbest bırakılması hükmünü ihlal ettiğini iddia ederek, BMDHS'nin 292. maddesi gereğince Mahkeme'de dava açmıştır. - 292. madde, 73. madde ile de ilgili olarak, el konulan gemi ve mürettebatın gecikmeksizin salıverilmesi için “makul” teminatın gönderilmesinden bahsetmektedir. Bu sebeple, 73/2. maddede bahsi geçen teminatın “makul” olması gerektiği şüphe götürmez.⁶

Hoshinmaru Davası, el konulan geminin makul teminat gösterildiği takdirde gecikmeksizin serbest bırakılması ilkesiyle ilgili olarak, teminatın makullüğünün “teminatı tespit etme zamanı” nı kapsayıp kapsamadığı, teminat miktarının tespitinde hangi faktörlerin etkin olduğu, kıyı devletinin iç hukukundaki yargılamanın Mahkeme'nin yargılamasına tesiri, Mahkeme'nin yargı yetkisinin kapsamının belirlenmesi açısından son derece önemli bir davadır. Özellikle teminat tespit zamanının, teminatın makullüğüne etkisi boyutuyla Mahkeme'nin karar verdiği diğer davalardan ayırıcı özelliğini günümüzde de sürdürür. Ancak Mahkeme iyiniyetten, hakkın kötüye kullanılmamasından, kanuna karşı hileden bahsetmemiş, teminatın zaman açısından makullüğünü konusunda aslında doyurucu değerlendirme yapmamıştır. Dava, Mahkeme'nin görüş bildirdiği ve bildirmediği hususlarda Uluslararası Deniz Hukuku açısından önemini korumaktadır.

Makale'nin Birinci Bölümünde, kıyı devletinin MEB'indeki egemen haklarına değinilmiş, Rusya'nın dava konusu olan somon türü anadrom balıklarla da ilgili hakları ve yetkileri açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci Bölümünde ise, Japonya'nın iddialarına, Rusya'nın savunmalarına ve Mahkeme'nin kararına yer verilmiştir. Dava'nın Değerlendirilmesi ve Sonuç kısmında, Dava, teminatın makullüğü zaman ve miktar açısından değerlendirilmiş, kıyı devletinin devam eden iç hukuk işlemlerinin Mahkeme yargısına tesiri, iyiniyet, hakkın kötüye kullanılmaması, kanuna karşı hile, suç ve cezaların şahsiliği ve devletin sorumluluğu açılarından incelenmiştir.

⁶ BMDHS, m. 73, 292

I. MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE VE KIYI DEVLETİNİN CANLI KAYNAKLAR ÜZERİNDEKİ EGEMEN HAKLARI

MEB, BMDHS ile yazılı uluslararası hukuka dahil olmuştur. MEB, karasularının ötesinde ve karasularına bitişik alandır.⁷ MEB, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hattan itibaren 200 mil mesafede deniz yatağı üzerindeki su tabakasını, deniz yatağını ve bunların toprak altını kapsar.⁸ BMDHS'ye göre, kıyı devletinin en fazla 12 mil karasularına sahip olacağı düşünülürse, MEB en fazla 188 mil olacaktır. MEB'in esas hattan itibaren 200 mil genişliğinin, deniz alanlarının yaklaşık %36'sına karşılık geleceği, balık stoklarının %90'ını, dünyadaki petrol ve doğal gaz depolarının %87'sini ve polimetallik nodüllerin yaklaşık %10'unu içereceği tahmin edilmiştir. Yine, dünyadaki gemi yollarının büyük çoğunluğunun MEB'ler içinden geçtiği tespit edilmiştir.⁹ Bu özellikleri itibarıyla dünyadaki bütün devletleri etkileyen MEB'ler, onları ilan eden kıyı devletinin münhasır egemenliklerini kullandıkları ülkeleri değildir. MEB'ler için, devletlerin egemenlik tesis edemeyecekleri bütünüyle açık deniz özelliği gösterdiğini söylemek de mümkün değildir. MEB'in hukuki statüsü konusunda en çok kabul edilen görüş, MEB'lerin hukuki statülerinin *sui generis* olduğudur. *Sui generis* özelliğinin göstergesi olarak; BMDHS'de, "...karasularının ötesinde ve bu sulara bitişik.." olarak tanımlandığı, BMDHS'nin "-V- Kısımda belirlenen özel hukuki rejime tabi" olduğu hem kıyı devletler hem de diğer devletler açısından hak ve yükümlülük öngördüğü, özgün bir hukuki rejiminin varlığı kabul edilmiştir.¹⁰

Kıyı devleti MEB'de, egemen haklar ve yetki kullanır. BMDHS'nin 56. maddesi uyarınca, kıyı devleti MEB'deki doğal kaynaklar üzerinde ve MEB'in ekonomik amaçlarla kullanılması konusunda ulusal yetki alanlarında olduğu gibi egemen haklara sahiptir. BMDHS'nin ilgili hükümlerine uygun olarak, suni adalar, tesisler ve yapılar kurma ve bunları kullanma, denize ilişkin bilimsel araştırma yapma ve deniz çevresinin korunması ve muhafazasına ilişkin konularda yetki kullanır. MEB, kıyı devleti de dahil, hiçbir devletin egemenliğine tabi olmamak açısından ise açık deniz özelliği gösterir.¹¹ MEB'de, açık denizin

⁷ BMDHS m.55

⁸ BMDHS m.57

⁹ Robert Beckman & Tara Davenport, "The EEZ Regime: Reflection After 30 Years", **LOSI Conference Papers**, Korea, May, 2012, s. 5,6 , Selami Kuran, **Uluslararası Deniz Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2016, s. 243

¹⁰ Sevin Toluner, **Milletlerarası Hukuk Dersleri, Devletin Yetkisi**, Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası, Beta Basım, Yayın, Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1996, s. 273,274, Kuran, MEB'i, açık denizin özel rejimleri arasında saymıştır Kuran, **a.g.e.**, s. 243 Tommy T.B. Koh, "The Exclusive Economic Zone", **30 Malaya. Law. Rew.** , 1988, s. 6, Beckman & Davenport, **a.g.m.**, s. 5, Nico Schrijver, "**Sovereignty Over Natural Resources, Balancing Rights and Duties**", Cambridge University Press, 1997, s. 211,

¹¹ Schrijver, **a.g.e.**, s. 211, Beckman & Davenport, **a.g.m.**, s. 5

geleneksel özgürlükleri devam eder.¹² BMDHS'nin açık denizlerin serbestliğinin düzenlendiği 87. maddesine göre, belli hususlarda açık deniz özelliği gösteren MEB'de de, sahili bulunsun ya da bulunmasın bütün devletlerin, ulaşım, üzerinden uçma, Kıta Sahanlığına (VI. Kısım) ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla deniz altı kabloları, petrol boruları döşeme, suni adalar, ve uluslararası hukukun izin verdiği diğer tesisleri kurma, Açık Denizlerin Canlı Kaynaklarının Korunması ve Yönetimi (VII. Kısım 2. Bölüm) şartları saklı kalmak kaydıyla balık avlama, Kıta Sahanlığı (VI. Kısım) ve Denizde Bilimsel Araştırma(XIII. Kısım) hükümleri saklı kalmak kaydıyla bilimsel araştırma serbestisi vardır.

Her ne kadar MEB, yazılı olarak ilk kez 1982 tarihli BMDHS'de yer almış olsa da, kökenini 28 Eylül 1945 tarihinde, ABD Başkanı Truman'ın, ABD'nin 3 millik karasularının ötesinde kalan açık denizin bazı kısımlarında balıkçılığın düzenlenmesiyle ilgili politikalara ilişkin tebliğine dayandırmak mümkündür. Açık Denizin Bazı Bölgelerinde Sahil Balıkçılığına İlişkin Tebliğ'de, ABD kıyılarına bitişik balık kaynaklarının korunması ve idamesinde ilişkin mevcut kuralların yetersizliği ve ileride sorun olacağı kanaatiyle, bu alanda koruma tedbirleri ve uluslararası işbirliği kurmak için hükümet yetkilerinin ıslah edilmesi ifade edilmiştir. Balık kaynaklarının kıyı halkı için olduğu kadar, millet açısından da gıda ve sanayi kaynağı olarak önemi, kıyı balık kaynaklarının tahrip edilmesini önlemek amacıyla ihtiyaç olduğuna vurgu yapılmıştır. Balık avcılığının ABD vatandaşları tarafından yapıldığı ya da ileride yapılacağı ve idame ettirileceği yerlerde ABD'nin kendi kanunlarına ve denetimine tabi açıkça sınırlandırılmış koruma bölgelerinin kurulmasına işaret edilmiştir.¹³ Söz konusu Tebliğ, günümüzde kıyı devletinin canlı kaynaklar üzerindeki egemenlik haklarının mantığına ve özüne işaret etmesi açısından önemlidir.

BMDHS'nin 56. maddesinde, kıyı devletinin deniz yatağı üzerindeki sularda, deniz yataklarında ve bunların toprak altında canlı ve cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve yönetimi konuları ile aynı şekilde sudan, akıntılardan ve rüzgardan enerji üretimi gibi bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılmasına ve işletilmesine yönelik diğer faaliyetlere ilişkin egemen haklar kullanacağı düzenlenmiştir.

BMDHS'de bahsi geçen canlı doğal kaynaklar, hem su alanında hareket eden nekton türü balık ve benzeri canlılar, deniz memelileri, hem de deniz yatağı ve toprak altında yaşayan benthos türü sabit deniz ürünlerini içermektedir. Benthoslar, hayvan ya da bitki türü olabilirler.¹⁴ BMDHS 77/4 maddesinde

¹² Beckman & Davenport, **a.g.m.**, s. 5

¹³ Seha L. Meray, " Devletler Hukukunda 'Kıt'a Sahanlığı' Meseleleri", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, 1955, s. 90, 91

¹⁴ Hüseyin Pazarcı, **Uluslararası Hukuk**, Gözden Geçirilmiş 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012, s. 284.

tanımlanan, “...*hasata elverişli duruma geldikleri zaman, deniz yatağında veya bu yatağın altında ya hareketsiz bulunan veyahut da hareketleri deniz yatağı ve toprak altı ile sürekli temasa bağlı olan organizma..*”olarak tanımlanan sedanter türleri canlı kaynaklardan olmasına rağmen BMDHS’nin 68. maddesine göre, MEB’de kapsam dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla kıyı devletinin MEB’i içinde, canlı kaynaklardan sayılmasına rağmen sedanter türleri üzerinde araştırma, işletme, muhafaza ve yönetim konusunda egemen hakları yoktur.

BMDHS’nin 61. maddesinde canlı kaynakların muhafazası düzenlenmiştir. Buna göre, kıyı devleti, kendi MEB’inde avlanacak canlı kaynakların av hacmini tespit edecektir. MEB’deki canlı kaynakların idamesinin aşırı işletme sonucu tehlikeye düşmesini önlemek amacıyla bilimsel verileri göz önünde bulundurarak uygun muhafaza ve yönetim tedbirlerini alacaktır.¹⁵ Kıyı devleti yetkili alt bölgesel ve evrensel uluslararası kuruluşlarla bu konuda işbirliğinde bulunacaktır. Kıyı devleti alacağı tedbirlerde, kıyılarda balıkçılıkla yaşayan toplulukların ekonomik ihtiyaçları ve kalkınmakta olan devletlerin özel ihtiyaçları da dahil olmak üzere, ilgili ekonomik ve ekolojik etmenler çerçevesinde, balıkçılık konusundaki usuller, balık sürülerinin birbiri ile bağımlılığı ve alt bölgesel, bölgesel ve evrensel ilkeler göz önüne alınarak işletilen sürülerin stoklarının azami verimli olacak düzeyde tutulmasını veya yeniden bu düzeye çıkarılmasını amaçlayacaktır. Kıyı devleti tedbir alırken, ortak veya bağlı türlerin stoklarını göz önünde bulunduracaktır. Bilimsel veriler, avlara ve balıkçılığa ilişkin istatistikler, balık stoklarının muhafazası ile ilgili diğer veriler düzenli olarak yayınlanacak ve değiş tokuş edilecektir.

BMDHS’nin 62. maddesinde canlı kaynakların işletilmesi düzenlenmiştir. Buna göre, kıyı devleti MEB’in canlı kaynaklarının en azami seviyede işletilmesini amaçlayacaktır. Madde metninde “en azami seviyede işletilmesi” tabiri geçmiş olsa da bunu en elverişli seviyede işletilmesi şeklinde anlamak doğru olur.¹⁶ Kıyı devleti, canlı kaynakları en azami şekilde işletirken, BMDHS 61. maddede düzenlenen canlı kaynakların muhafazasına uygun hareket etmekle yükümlüdür.

A. Kıyı Devletinin MEB’deki Canlı Kaynaklara İlişkin Düzenleme Yetkisi

Canlı kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve yönetilmesi konusunda egemen haklara sahip olan kıyı devletinin bu egemen hakları ile ilgili düzenleme yetkisi vardır. Kıyı devletinin MEB’indeki canlı kaynaklara

¹⁵ Avlanma miktarlarının belirlenmesinde, avlanacak mevsim, balık büyüklükleri dikkate alınacaktır. Örneğin AB Konseyi tarafından, Karadeniz’de izin verilen avlanma miktarı Kalkan için 86.4 ton, Sardalya için 11.475 ton olarak belirlenmiştir. İbrahim Gökalp, “Kıyı Devletinin Münhasır Ekonomik Bölgedeki Uygulama Yetkisinin Kapsam ve Sınırları”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2012, s. 25

¹⁶ Gökalp, **Kıyı Devletinin Münhasır Ekonomik Bölgedeki...** s. 29

ilişkin düzenleme yetkisi esas itibariyle işletilen canlı kaynakların korunması ile ilgilidir.

BMDHS'nin 62/4 maddesinde, diğer devletlerin MEB'de avlanan uyruklarının kıyı devletinin kanun ve kuralları ile tespit edilen muhafaza tedbirlerine ve diğer usul ve şartlara uyacakları düzenlenmiştir. BMDHS'ye uygun olan bu kanun ve kuralları, tadadı şekilde sayılan aşağıdaki konulara ilişkin olabilecektir.

- a) *Resimlerin ödenmesi veya kalkınmakta olan kıyı devletler için balıkçılık endüstrisinin mali yönden, araç-gereç yönünden ve teknik yönden geliştirilmesi için uygun katkıdan oluşacak diğer her türlü ödemeler de dahil olmak üzere, balıkçılara veya balıkçı teknelerine ve araç gereçlerine lisans verilmesi,*
- b) *Avlanma izni verilen türlerin belirtilmesi ve kotaların tespiti,*
- c) *Av kampanyasının ve bölgelerinin, araç-gereç tipinin, büyüklüğünün, sayısının ve kullanılabilir balıkçı gemilerinin tiplerinin, büyüklüklerinin, sayılarının tespiti,*
- d) *Avlanabilecek balıkların ve diğer türlerin yaşının ve büyüklüklerinin tesbiti*
- e) *Av ve balık çekme gücüne ilişkin istatistikler ve teknelerin yerlerinin bildirilmesi de dahil olmak üzere balıkçı teknelerinden talep olunan bilgiler,*
- f) *Avlanan ürünün örneklenmesi, örneklerin tasnifi, biriktirilmesi, gideceği yer ve bunlara ilişkin bilimsel verilerin iletilmesi de dahil olmak üzere, kıyı devletinin izni ve kontrolüyle balıkçılık konusunda araştırma programları yapılması ve bunların yürütülmesinin düzenlenmesi yükümlülüğü,*
- g) *Kıyı devletinin, avlanan gemilere gözlemci ve stajyerler koyması,*
- h) *Avlanan gemilerin avladıkları ürünlerden kıyı devletinin limanlarına boşaltması,*
- ı) *Çok uluslu ortak yatırımlara veya diğer işbirliği şekillerine ilişkin usul ve şartlar,*
- j) *Kıyı devletinin balıkçılık konusunda araştırma yeteneklerinin güçlendirilmesi de dahil olmak üzere balıkçılık alanında kişilerin yetiştirilmesi ve balıkçılık teknolojisi için gerekli şartlar,*
- k) *Uygulamamaya ilişkin tedbirlerdir.*

BMDHS'nin 64. maddesinde, kıyı devleti ve vatandaşlarına, BMDHS Ek 1'de büyük sürü oluşturan göçmen balıklar içinde sayılan bazı ton balığı

türleri, kılıç balığı, yunus gibi türlerin MEB ya da onun ötesinde muhafazası ve azami derecede işletilmesi için bu balıkları avlayan devletlerle doğrudan doğruya ya da uluslararası kuruluşlar aracılığıyla işbirliği içinde bulunmaları düzenlenmiştir.

BMDHS 66. maddede ise, Hoshinmaru Davasında'da söz konusu olan somon balıklarının dahil olduğu anadrom balıklar düzenlenmiştir. Anadrom türü balıklar, yumurtlamak için iç sulara gelen, sonra da denizlere göç eden balıklardır. 66. maddeye göre, akarsularında anadrom türü balık üreyen devletler bu balık türleri için başlıca sorumlu kabul edilmiş, MEB'de avlanmalarının düzenlenmesi konusunda tedbir alma haklarına yer verilmiştir. Bu balıkların avlanmasının menşe devletinin MEB'i içinde olması düzenlenmiştir. Balıkların menşe devletinden başka bir devletin MEB'ine doğru göç etmesi durumunda, muhafazası ve yönetilmesi için menşe devleti ile MEB'e sahip olan devlet işbirliği içinde olacaklardır.

Hoshinmaru Davasında Mahkeme, avlanmayı izleme ve doğru raporlama gerekliliğini, denizdeki canlı kaynak yönetiminin en temel araçlarından biri olarak görmüş, bu tedbirlere başvurmak ve uygulamanın yalnız Rusya için söz konusu olmadığını bildirmiştir. BMDHS'nin 61/2 maddesi gereği, MEB'e sahip olan bütün kıyı devletleri, MEB'de yaşayan canlı kaynakların idamesinin, aşırı işletme sonucu tehlikeye düşmesini önlemek amacıyla, uygun muhafaza ve yönetim tedbirlerini alacaklardır.¹⁷

B. Canlı Kaynakların Araştırılması, İşletilmesi, Muhafazası ve Yönetimi Konularında Egemen Haklarını Kullanırken Kıyı Devletinin Alabileceği Tedbirler

MEB'deki canlı kaynakların araştırılması, işletilmesi, muhafazası ve yönetimi konularında egemen haklarını kullanırken kıyı devletinin alabileceği tedbirler BMDHS'nin 73. maddesinde düzenlenmiştir. Madde'ye göre; kıyı devleti canlı kaynaklarla ilgili, BMDHS'ye uygun olarak iç hukukunda kabul ettiği kanun ve kurallara uyulmasını sağlamak için, gemiye çıkılması, geminin denetimi, gemiye el konulması ve hakkında dava açılması da dahil olmak üzere bütün gerekli tedbirleri alabilir. Kıyı devleti, teminat ya da yeterli garanti gösterildiğinde el konulan gemi ve mürettebatı gecikmeksizin serbest bırakacaktır. Balıkçılık konusundaki kanun ve kurallarına riayetsizlikler ile ilgili aksi kararlaştırılmadıkça hapis cezası ya da bedeni cezalar veremeyecektir.

BMDHS'nin, kıyı devletine canlı kaynaklar bakımından tanıdığı son derece geniş tedbir alma yetkisi uluslararası anlaşmalarla daha da genişletilebilmiştir.

¹⁷ The "Hoshinmaru" Case, (Japan v. Russian Federation) List of Cases No: 14, Judgment of 6 August 2007, para 99

Örneğin, 2001 yılında düzensiz, raporsuz, hukuksuz balık avlamanın caydırılmasına, önlenmesine, 2009 yılında düzensiz, raporsuz, hukuksuz balık avlamanın caydırılması, önlenmesi konusunda liman devletinin alacağı tedbirlerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır.¹⁸

BMDHS'ye uygun olarak kıyı devletinin alabileceği bu tedbirleri, Hoshinmaru Davası açısından, uygulamayı da göz önünde bulundurduğumuzda tekrar şu şekilde özetlemek mümkün olur. Kıyı devleti canlı kaynaklar üzerinde egemen haklarını kullanırken, BMDHS'ye uygun olarak iç hukukunda aldığı kanun ve kurallara uyulmasını sağlamak için gemileri denetleyebilir. Denetleme, kıyı devletinin takdirindedir. Kıyı devleti, avlanması yasaklanmış balık türlerinin avlanıp avlanmadığını ya da izin verilen sınırı aşmış aşmadığının anlaşılabilmesi için gemideki balık türlerinden örnekler alınmasının denetim kapsamına dahil etmektedirler.¹⁹ Kıyı devletleri, balıkçı gemilerinin MEB'e girişleri için önceden yetkilendirme talep edebilmekte, balık ağlarının istif yerlerine ya da avlanan balıklara ilişkin rapor isteyebilmektedirler.²⁰

II. HOSHINMARU DAVASI

Hoshinmaru Davası, Japonya'nın Rusya aleyhine, Rusya'nın BMDHS'yi ihlal ettiği gerekçesi Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesinde açtığı bir davadır.

BMDHS'ye hem Japonya hem de Rusya taraftır. Japonya'da, Haziran 1996'da imzalanıp, yürürlüğe girmiştir. Rusya'da ise Mart 1997'de imzalamış ve Nisan 1997'de yürürlüğe girmiştir.²¹

Hoshinmaru, Japonya'da tescil edilen Ikeda Suian Co. Şirketi adına kayıtlı ve Japonya bayraklıdır. 173 tondur ve 22,48 metreküp buzluk ve 140,35 metreküp yük taşıma kapasitesine sahiptir. Tahmini değeri, 18.843.000 Yendir. Kaptanıyla beraber 17 mürettebatı vardır.²²

Hoshinmaru, 15 Mayıs-31 Temmuz 2007 tarihleri arasında Rusya'nın MEB'inde avlanma lisansına sahiptir. Bu lisansta, 101,8 ton kızıl somon, 161,8 ton köpek somunu, 7 ton sakhalin alabalığı, 1,7 ton gümüş somon ve 2,7

¹⁸ 1975 Code of Conduct on Responsible Fisheries, the 2001 International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing, and the 2009 Agreement on Port State Measures to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing. Beckman & Davenport, **a.g.m.**, s. 34

¹⁹ Gökalp, , **Kıyı Devletinin Münhasır Ekonomik Bölgedeki...**, s. 54-57

²⁰ Gökalp, , **Kıyı Devletinin Münhasır Ekonomik Bölgedeki...**, s. 42, 44

²¹ The 88th Hoshinmaru, (Japan(Applicant) v. Russian Federation (Respondent)) Application for the Prompt Release of a Vessel and Its Crew, 6 July 2007, (Application of Japan), para.5 https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/application_japan_eng.1.pdf (Erişim 09.02.2017)

²² Application of Japan, para. 5,6

ton spring somonu avlayacağı yazılıdır.²³ Hoshinmaru, Rusya'nın MEB'inde avlanması sırasında, Rusya tarafından gemiye el konulmuş, mürettebatı tutuklanmıştır. Japonya, BMDHS'nin 292. maddesi gereğince, Hoshinmaru ve mürettebatının tutulmasının BMDHS'nin 73/2 maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile Mahkeme'ye başvuruda bulunmuştur.²⁴

A. Japonya'nın İddiaları

Hoshinmaru, Rusya'nın MEB'i içinde Kamchatka Yarımadasının doğu kıyılarında avlanırken 1 Haziran'da, Rusya'ya ait petrol botundan 3 memur tarafından Hoshinmaru'ya çıkılmıştır. 2 Haziran'da Japonya'nın yetkili makamlarına bildirilmiştir. Bu bildirimde, Hoshinmaru tarafından taşınan balık türü ve miktarının Hoshinmaru'nun gemi jurnalinde yazılı olandan farklı olduğu, balık türleri arasında sahtecilik yapıldığı, 14 ton kızıl somonun hukuka aykırı olarak yakalandığı, Gemi kaptanının Rusya hukukunu ihlal ettiği ifade edilmiştir. Hoshinmaru, 3 Haziran'da Petropavlovsk-Kamchatskii Limanına götürülmüştür.²⁵ Japonya, 6, 8, 9 Haziran tarihlerinde Rusya'dan, Hoshinmaru ve mürettebatının, BMDHS'nin 73/2 maddesine göre gecikmesizin serbest bırakılmasını, makul teminat ve garantinin tespit edilmesini sözlü ve yazılı olarak istemiştir.²⁶ Talebinin yerine gelmemesi üzerine Japonya, 6 Temmuz'da Mahkeme'ye başvurmuş, Hoshinmaru'ya el konulmasının hukuka aykırı bir tedbir olduğunu belirtmiştir. Makul olmak şartıyla Hoshinmaru ve mürettebatının salıverilmesi için teminat ödemeye istekli ve hazır bulunduğunu, fakat Rusya tarafından herhangi bir teminat belirlenmediğini Gemi ve mürettebatının da serbest bırakılmadığını bildirmiştir.²⁷ Hoshinmaru'nun tutulduğu tarihten itibaren 4 haftadan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen Rusya'nın Gemi ve mürettebatı serbest bırakmamasının BMDHS'nin 73/2. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.²⁸ BMDHS'nin 73/2 maddesinin, *"Bir teminat ya da diğer yeterli bir garanti gösterilirse, el konulan gemi ve tutuklanan mürettebatı gecikmesizin serbest bırakılacaktır."* hükmünün olağan ve iyiniyetle yorumuna göre, Rusya'nın Gemi ve mürettebatın serbest bırakılması için makul teminat tespit etme yükümlülüğü altında olduğunu vurgulamıştır. Rusya'nın MEB'inde egemen haklarını kullanması ile ilgili düzenlemeler ve iç hukukuna riayeti sağlamak için etkin tedbir alma hakkına sahip olduğunu bütünüyle kabul ettiğini ancak Rusya'nın hak ve yetkilerinin mutlak olmayıp bayrak devleti olarak kendisinin de hak ve yetkileri olduğunu belirtmiştir. Kendi hakları

²³ Hoshinmaru Judgment, para 28.

²⁴ Application of Japan, para.1,

²⁵ Application of Japan, para 10, 12, Hoshinmaru Judgment, para. 33

²⁶ Application of Japan, para 15-17

²⁷ Application of Japan, para. 19, 31

²⁸ Application of Japan, para. 30

çerçevesinde 73/2. maddeye göre, bayrak devleti olarak, makul teminat gönderdiğinde geminin gecikmeksizin serbest bırakılmasını isteme hakkına sahip olduğunu, Hoshinmaru'nun serbest bırakılmasını hukuka uygun olarak talep ettiğini ancak Rusya'nın, gecikmeksizin Hoshinmaru'yu serbest bırakma yükümlülüğünü açıkça ihlal ettiğini bildirmiştir.²⁹ Beyanıyla ilgili, 73. maddenin sadece tutulan gemi ve mürettebatının salıverilmesini teminatla güvence altına alan bayrak devletinin menfaatini değil, kanun ve kurallarına riayeti sağlamak için uygun ve gerekli tedbirleri alma yetkisi veren kıyı devletinin de menfaatini koruduğunu Monte Confurco Davasında Mahkeme'nin kararına atıf yaparak bildirmiştir.³⁰ Camouco, Monte Confurco, Grand Prince ve Juno Trader Davalarında, ilk tutulmadan yaklaşık 2-3 hafta içinde teminatın tespit edildiğini belirtmiştir.³¹

Japonya, teminatın "*makul*" olmasını, makullüğün ise, hem miktar, hem de diğer şartları kapsayacağını ifade etmiştir. Teminatın hem miktar olarak makul olmasını hem de makul zamanda belirlenmesini, gemi sahibi tarafından geminin gecikmeksizin ve güvenli şekilde serbest bırakılması için gönderilecek olan teminatın buna bağlı olduğunu bildirmiştir.³² Monte Confurco Davasında Mahkeme'nin seferden alıkonulan geminin serbest bırakılmasının sadece "*makul*" teminat için söz konusu olacağını belirtmiş ve "*makul*" ibaresini vurgulamıştır.³³

Rusya'nın, Hoshinmaru'nun serbest bırakılmasına ilişkin teminatı 13 Temmuz'da belirlemesinden sonra Japonya teminat miktarının tespitinde göz önünde bulundurulmuş işlenen suç, suçun ağırlığı, geminin değeri gibi ölçütlere ve teminat miktarına itirazlarını bildirmiştir.³⁴

Japonya, itham edilen suçun lisanssız balık avlama ya da aşırı avlanma olmadığı, lisansına uygun olarak avlanmada kaydın hatalı olduğunu savunmuştur. Ayrıca, Hoshinmaru gemisindeki kızıl somon miktarının lisans verilen sınırlar içinde olduğunu, kızıl somon stokları için zarar ya da zarar tehdidi olarak düşünülmemesi gerektiğini ileri sürmüştür.³⁵ Japonya, itham edilen suçun yani avlanan balıkların gemi jurnaline yanlış yazılmasının lisanssız avlanma ya da aşırı avlanma ile aynı derecede olmadığından dolayı teminatın

²⁹ Application of Japan, para 40

³⁰ The "Monte Confurco" Case, (Seychelles v. France), Application for Prompt Release, Judgment, 18 December 2000, para. 70, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_6/Judgment.18.12.00.E.pdf (Erişim 11.01.2017) Application of Japan, para. 38, 39

³¹ Application of Japan, para.30

³² Application of Japan, para 49

³³ Monte Confurco Case, Judgment, para. 70, Application of Japan, para. 38, 39

³⁴ Application of Japan, para.15-49

³⁵ Hoshinmaru Judgment, para. 97

hesaplanmasında geminin değerinin teminat hesaplanmasına dahil edilmesini haksız bulmuştur.³⁶ Hoshinmaru ve kaptanının işlediği suçlar ve bu dava için muhtemel ceza düşünüldüğünde teminat miktarını 8.000.000 ruble (313.000 ABD\$) den daha az hesaplamıştır.³⁷

Rusya'nın, el konulan geminin gecikmeksizin salıverilmesine ilişkin teminat miktarının tespit edilmesinde taraflar arasında protokoller ile uzlaşma sağlandığı, Japonya'nın teminat miktarının hesaplanması ölçütlerine itiraz etmediği, bunun üstü örtülü kabul anlamına geldiği ve bunun Rusya açısından kazanılmış hak doğurduğu iddiasına; Japon Hükümetinin, geminin değerini içeren gecikmeksizin serbest bırakmak için aranan teminat hesaplama yöntemine, üstü örtülü şekilde rıza ve 14 Aralık 2006 tarihli Rusya- Japonya Balıkçılık Komisyonunun 23. Oturumunun Protokolüne Ek 10'un Rusça metnine rıza göstermediklerini bildirmiştir.³⁸

Sözlü beyanlarında, Rusya'nın belirlediği teminatın miktar ve zaman olarak makul olmadığını yinelemiştir.³⁹

Rusya'nın teminatın tespit edilmesiyle ilgili iç hukukundaki sürecin tamamlanmadığına ilişkin bildirimlerine, Mahkeme'nin Camouco Davasındaki; "*davalı tarafından ileri sürülen BMDHS 295. maddesi gereğince iç hukuk yollarının tüketilmesinin katı şekilde uyulacak bir kural olmayıp, 292. maddenin uygulanması açısından ön sorun teşkil etmeyeceği*" yönündeki kararına atıf yaparak itirazını bildirmiştir.⁴⁰

Japonya, Uluslararası Haksız Fiillerden Devletin Sorumluluğu konusundaki Taslak Maddelere göre, Rusya'nın haksız fiilinden sorumlu olduğunu ve haksız fiilini durdurmak, tekrar etmemek ve gidermekle yükümlü olduğunu ileri sürmüştür.⁴¹

B. Rusya'nın Cevapları

Rusya, Japonya'nın başvurusunun kabul edilmezliğini, iddialarının haksızlığını ileri sürmüş ve 73/2. maddeden doğan sorumluluklarını yerine getirdiğini ifade etmiştir. Rusya, her iki devletin de BMDHS hükümleri ile bağlı olduğu, Hoshinmaru'nun tabiiyet ve gemi özelliklerini, 15 Mayıs-31 Temmuz

³⁶ Hoshinmaru Judgment, para 91

³⁷ Hoshinmaru Judgment, para 91

³⁸ Hoshinmaru Judgment, para.84

³⁹ The "Hoshinmaru" Case, (Japan v. Russian Federation), Public Sitting, held on Thursday, 19 July 2007, at 3.00 pm, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/PV.07_1_19.07.p.m.E.pdf (Erişim: 19.02.2017)

⁴⁰ Application of Japan, para. 35

⁴¹ Application of Japan, para. 43, 44

2007 tarihleri arasında balık avlama lisansına sahip olduğu hususları teyit etmiştir.⁴²

Rusya, Dava konusu olaya ilişkin şu bilgileri vermiştir. Rusya'nın teminat miktarının makullüğüne ve teminat tespit zamanına ilişkin cevapları için ayrı başlıklar açılmıştır.

1 Haziran'da Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisinin Kuzeydoğu Sınırı Sahil Güvenlik Müdürlüğü'nün Devlet Deniz Denetiminin denetim grubu (Rusya Devleti Deniz Denetleme) tarafından Gemi durdurulup kontrol edilerek denetlenmiştir. 1 ve 2 Haziran'daki Hoshinmaru'nun durdurulması ve seferden alıkonulması iki devlet arasındaki protokollere göre gerçekleşmiştir. Hoshinmaru'da bulunan balık türlerinin ikameleri ve gemi jurnalinde günlük fiili yakalama konusunda yanlış bilgi verilmiştir.⁴³ Yaklaşık 17.000.000 Yen tutarında 20 ton civarında kızıl somon balığı, gemi jurnaline köpek somonu balığı olarak kaydedilmiştir. Kızıl somon, köpek somonundan daha pahalıdır. Söz konusu durum, Rusya iç hukukuna aykırıdır. Hoshinmaru, yasa dışı yollardan kasten kızıl somon avlamıştır.⁴⁴ Rusya, 2 Haziran'da Gemi'nin tutulduğunu ve denetlendiğini Japon makamlarına bildirmiştir. 4 Haziran'da Gemi'nin sahibi ile ilgili idari işlem başlatmış, 27 Haziran'da denizdeki canlı kaynakları yasa dışı olarak avlamakla ilgili Rusya Federasyonu Ceza Kanunu 256/1 maddesine göre, Gemi'nin kaptanı hakkında ceza davası açmıştır. Kaptan dışındaki mürettebat kesinlikle tutuklanmamıştır. Mürettebatın Japonya'ya gönderilmesi konusunda Gemi'nin sahibi işbirliğine yanaşmamıştır.⁴⁵

6, 12 ve 14 Haziran'da, Rusya'daki Japon Büyükelçiliği tarafından, Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığına, mürettebat tutuklanmamasına rağmen uluslararası düzenlemeler gereğince makul teminat gönderildiğinde Gemi ve mürettebatının gecikmeksizin serbest bırakılmasına ilişkin işlemlerin başlatılması için nota gönderilmiştir.⁴⁶ Rusya Devleti Deniz Denetleme, 6 Haziran'da fiili yakalama ve balık türleri ile ilgili konularda karar vermek için inceleme başlatmış, aynı gün, Gemi'nin sahibine, Gemi'nin olası fiyatı sorulmuş ancak cevap alınamamıştır. 11 Temmuz'da, denizdeki canlı kaynaklara verilen zararın 7.927.500 Ruble olduğu Japonya Konsolosluğuna haber verilmiş, 13

⁴² The Hoshinmaru Case, (Japan v. The Russian Federation), Statement in Response of the Russian Federation, 15 July 2007, (Statement in Response of the Russian Federation), para.3-7 https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/statement_response_russian_fed_eng.1.pdf, (Erişim 11.02.2017)

⁴³ Statement in Response of the Russian Federation, para.8-9

⁴⁴ The "Hoshinmaru" Case, (Japan v. Russian Federation), Public Sitting, held on Thursday, 19 July 2007, at 3.00 pm, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/PV.07_1_19.07.p.m.E.pdf (Erişim: 19.02.2017)

⁴⁵ Statement in Response of the Russian Federation, para. 11-16

⁴⁶ Statement in Response of the Russian Federation, para. 18

Temmuz'da, Rusya Dışişleri Bakanlığınca, Japonya Büyükelçiliğine Gemi ile ilgili yukarıdaki zarar ile birlikte 25.000.000 Ruble⁴⁷ teminat bedeli ve banka hesabı detayları bildirilmiştir.⁴⁸

1. Teminatın Makul Zamanda Tespit Edildiğine İlişkin Cevaplar

Rusya'nın teminatın makul zamanda tespit edildiğine ilişkin cevapları aşağıdaki gibidir.

Rusya, teminatı belirlediği 13 Temmuz'un zamanlama açısından makul olduğunu, Japonya'nın "*teminatı belirlemediği*" iddiasının kabul edilemeyeceğini, 25.000.000 ruble teminat taleplerini 8199 Numaralı Sözlü Nota ile Japonya'ya bildirdiklerini ifade etmiştir. Yine, Japonya'nın, teminatın belirlenmesinde iç hukukun yetersizliği sebebiyle Gemi'nin uzun tutulduğu hususunun geçerli olmadığını belirtmiştir.⁴⁹

Rusya, Mahkeme'nin yargı yetkisine itiraz etmiştir. Buna göre, Mahkeme'ye yapılan başvurunun esasının, el konulan geminin salıverilmesi ile ilgili "*hüküm ve koşullar*"a ilişkin olduğunu, 292. madde gereğince Mahkeme'nin - el konulan geminin salıverilmesi dışındaki - genel şartlar ve koşullar konusunda karar verme yetkisinin olmadığını bildirmiştir.⁵⁰ Mahkeme Kurallarınının 113/2 maddesine göre, Mahkeme'nin, sadece gemi ve mürettebatın salıverilmesi konusundaki başvurunun haklı sebeplere dayanması durumunda davaya bakabileceğini, bunun da **yalnızca gemi ve mürettebatının serbest bırakılması için gönderilen teminat ve mali garantilerin şekline, niteliğine ve miktarına ilişkin** olduğunu ileri sürmüştür. Gecikmeksizin serbest bırakma davalarının temelinin, makul teminat ve diğer garantilere karar verme olduğu, Mahkeme'nin hükmedeceği makullüğün bazı genel "*hüküm ve koşullar*" sayılmayacağını ifade etmiştir.⁵¹ Kanaatimizce, Mahkeme'nin, makul teminat ve garantilerin şekli, niteliği ve miktarı dışında karar verme yetkisinin olmadığını vurgulamıştır.

Rusya, Japonya'nın başvurusunda ifade ettiği, "*teminatın makul zamanda belirlenmesi*" iddiasına karşılık olarak, BMDHS ya da Mahkeme uygulamasının, teminat ve garantilerin gecikmeksizin belirlenmesinden bahsetmeyip yalnızca makul olmasını aradığını, makullük ölçütlerinin de M/V Saiga Davasında Mahkeme'nin teminatın, "*şeklini*", "*niteliğini*" ve "*miktarını*" kapsadığı şeklinde karar verdiğini ifade etmiştir. Mahkeme'nin ekonomik boyuta bu

⁴⁷ Makale'de, Rusya tarafından tespit edilen teminat miktarı bazen 25.000.000 Ruble, bazen de 22.000.000 Ruble olarak yazılmıştır. Bu, tarafımızca yapılan bir maddi hata olmayıp, orijinal metindeki ifadelerdir.

⁴⁸ Statement in Response of the Russian Federation, para.19-23

⁴⁹ Statement in Response of the Russian Federation, para 29-36

⁵⁰ Statement in Response of the Russian Federation, para. 39, 45

⁵¹ Statement in Response of the Russian Federation, para.40, 41

güçlü vurgusunun, “*gecikmeme*” gerekliliğinin,- teminatın tespit edilmesi değil- sadece gemi ve mürettebatını serbest bırakma hususunda olduğuna inandığını bildirmiştir.⁵²

Rusya, 73/2 madde gereğince, gemi ve mürettebatın saliverilmesi açısından gerekli olan teminat diğer garantilerin belirlenmesinin son derece önemli olduğunu, kıyı devletinin bu teminat ve diğer garantilerin makul olabilmesi için çeşitli faktörleri göz önünde bulundurması gerektiğini ve bütün bu faktörlerin değerlendirilmesinin vakit alacağını ifade etmiştir. Dava’nın özel durumları ve Mahkeme’nin içtihatları ışığında 13 Temmuz’da bildirilen teminatın “*makul*” olduğunu ve “*makul zamanda belirlendiği*” ni yinelemiştir.⁵³ Makul teminat ile ilgili değerlendirmesinde; Mahkeme’nin Camouco, Monte Confurco, Volga Davalarındaki kararlarından yola çıkarak, işlenen suçun ağırlığı, uygulanan ceza, geminin değeri, el konulan yük gibi faktörlere dikkati çekmiş, bunların sınırlı sayıda olmadığını bildirmiştir.⁵⁴ Yine, teminatın ve diğer garantilerin belirlenmesinin, matematiksel işlemler gibi basit olmadığı, bütün faktörlerin değerlendirilmesi, bütün durumların incelenmesi gerektiği, geminin bayrak devletinin yetkili makamlarının ve geminin sahibinin işbirliği olmaksızın makul zamanda bitirmenin mümkün olmadığını ifade etmiştir.⁵⁵

Japonya’nın başvurusunda, 73/2 maddeyi lafzı yorumlandığını, ilgili maddenin teminat ve diğer garantilerin belirlenmesi konusunda özel bir zaman sınırı öngörmeyip, bu konuda sessiz kaldığını belirtmiştir.⁵⁶ Teminatın belirlenmesinde zaman sınırı ile ilgili somut şartlar olmadığından dolayı kıyı devletinin bu konuda belli esnekliğe sahip olduğunun varsayılmasını, ancak bu esnekliğin sınırsız olmadığını ifade etmiştir. Dava’da sürenin geçmesini, makul olmayan teminat riskini en aza indirmek maksadıyla olduğunu ileri sürmüştür. Zararın hesaplanmasının, incelemelerin ve teminat miktarına son halinin verilmesinin zaman aldığını bildirmiştir. Gemi sahibi ve kaptanının Rusya’nın yetkili makamları ile bütününü işbirliği içinde olmamalarını teminatın belirlenmesinin gecikmesi sebepleri arasında saymıştır.⁵⁷ Rusya Devleti Deniz Denetlemenin, Hoshinmaru’nun mevcut yakalama ve balık türleri ile ilgili konularda karar verme usulünden bahsetmiştir. Uzmanların, hukuksuz

⁵² Halbuki M/V Saiga Davasında Mahkeme’nin teminat ve mali garantilerin makullüğüne ilişkin kararı, Rusya’nın atf yaptığıyla sınırlı değildir. The “M/V Saiga” Case, Saint Vincent and the Grenadines v. Guinea, Judgment, 4 December 1997. https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_1/judgment_041297_eng.pdf (Erişim:12.02.2017), Statement in Response of the Russian Federation, para. 67, 68

⁵³ Statement in Response of the Russian Federation, para. 49-51

⁵⁴ Statement in Response of the Russian Federation, para. 52-56

⁵⁵ Statement in Response of the Russian Federation, para. 55-63, 94

⁵⁶ Statement in Response of the Russian Federation, para. 70

⁵⁷ Statement in Response of the Russian Federation, para. 76-80, 86

olarak yakalanan bütün balıkların ve farklı balık türlerinin miktarlarına, bir balığın ortalama ağırlığına, balık türlerinin ortalama maliyetlerine baktığını hukuksuz yakalananların maliyetleri gibi hususları dikkate alarak karar verdiğini, Gemi'nin ederi konusunda sözlü ve yazılı taleplere rağmen Gemi'nin sahibinden herhangi bir bilgi alınmadığını, bu sebeple zaman harcadığını bildirmişti.⁵⁸

Rusya, teminatın “*makullüğü*”nün, “*çabuk*” olması anlamına gelmeyeceğinin Mahkeme tarafından doğrulandığını⁵⁹, Mahkeme'nin teminata karar verilmesi ile ilgili önceki baktığı davalarda (M/V Saiga, Camouco, Grand Prince, Volga, Juno Trader), zamana ilişkin karar vermediğini ifade etmiştir. BMDHS'nin 292/1. maddede bahsi geçen 10 günlük sürenin, geminin serbest bırakılması konusunu, tarafların anlaştıkları mahkeme ya da yargı organı önünde ileri sürebilmeleri için söz konusu olduğunu, teminat gönderilmeden, el koyan devletin 10 günlük süreyi geçirmesinin 73/2 maddenin ihlali anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir.⁶⁰

Rusya, işlenen suçun özel ağırlığı ve ulaşılabilen bilgilerdeki tezatlıklar, makul teminat için zararın doğru değerlendirilmesi dolayısıyla Hoshinmaru ile ilgili soruşturmanın ek çaba gerektirdiğini ileri sürmüştür.⁶¹

Ayrıca, teminat miktarına doğru şekilde karar verilebilmesi için iç hukukunda devam eden yargısal işlemlerin tamamlanmasının gerekliliğini vurgulamıştır.⁶² Yine, tutulan geminin canlı kaynaklar ve deniz çevresine verdiği zararlara, kıyı devletinin hukuki işlemlerinin ve sonuçlandırılmamış kararlarının tamamlanmasına dikkat çekmiştir.⁶³

2. Teminatın Miktar Olarak Makul Olduğuna İlişkin Cevapları

Japonya'nın teminatın miktar olarak makul olmadığı yönündeki iddialarına şu şekilde cevaplar vermiştir.

Japonya ile balıkçılık konusunda 7 Aralık 1984 ve 12 Mayıs 1985 tarihli anlaşmalar uyarınca karma komisyonlar kurulmuş ve protokoller imzalanmıştır. Bu protokollere göre, taraflar arasındaki uyuşmazlıklar ikili müzakereler yoluyla çözülecektir. Karma Komisyonlarda, Rusya MEB'inde Japon balıkçı gemilerinin tutulması durumunda gecikmeksizin serbest bırakılma durumları da görüşülmüş, gecikmeksizin saliverilme için makul teminat için belirlenen

⁵⁸ Statement in Response of the Russian Federation, para. 87

⁵⁹ Statement in Response of the Russian Federation, para. 95

⁶⁰ Statement in Response of the Russian Federation, para. 72, 73

⁶¹ Statement in Response of the Russian Federation, para. 97

⁶² Statement in Response of the Russian Federation, para. 93

⁶³ Statement in Response of the Russian Federation, para. 57

ölçütler tespit edilmiştir. Mahkeme'nin kararlarına uyumlu olan bu ölçütlere göre teminat miktarı; “potansiyel ceza”, “zararın tazmin bedeli”, “hukuka aykırı avlanan canlı kaynakların maliyeti”, “gemi, ekipman gibi hukuka aykırı balıkçılık araçlarının değerlerine” göre belirlenecektir. Bu teminat belirleme ölçütlerine Japonya tarafından itiraz edilmemiştir. 14 Aralık 2006 tarihli Karma Komisyonun 23. Oturumunda düzenlenen Protokole Ek 10 Belgesinde ve 1985 Anlaşmasına 26 Nisan 2007 Protokolünün Ek 4-2 Belgesinde de söz konusu bilgileri yer almaktadır. Ayrıca Ek 2’de, Karma Komisyonların bu kararlarının gemi lisanslarının temelini oluşturduğu ifade edilmiştir.⁶⁴ Bu belgelere göre teminat, potansiyel ceza miktarına, zararın tazminine, hukuksuz avlanan canlı kaynakların maliyetine, hukuka aykırı yöntemlerle ya da araçlarla avlanan balıkların maliyetine göre hesaplanacaktır. Bu yöntem ve ölçütler Mahkeme'nin ölçütleri ile uyumludur. Japon temsilciler bu yöntem ve ölçütlere itiraz etmemişlerdir, bu da Rusya lehine kazanılmış hak doğurmaktadır.⁶⁵

Rusya, Hoshinmaru'nun serbest bırakılması için 22.000.000 Ruble(yaklaşık 862.000ABD\$) teminatı, geminin sahibi ve kaptanına verilecek ceza, kasten hukuka aykırı olarak elde edilen kıyıl somon miktarı, geminin değeri, araştırma için Rus makamlar tarafından yapılan idari masraflar üzerinden hesaplamıştır.⁶⁶

Rusya, teminatın makullüğüne, davanın özel durumları ile ilgili her bir ölçütün dikkate alınarak kıyı devleti tarafından karar verilmesini, kıyı devletinin ulusal hukukuna göre, suçun ağırlığı ve verilecek cezanın miktarını göz önünde bulunduracağını söylemiştir.⁶⁷ Hoshinmaru'nun kaptanı tarafından ağır bir suç işlendiğini, kaptanın 20 ton işlenmemiş kıyıl somonu, daha ucuz olan köpek somonu olarak bildirdiğini, bu durumun Rus makamlar tarafından ortaya çıkarılmadığında, 20 ton kıyıl somonun Rusya MEB'inden hukuka aykırı olarak alınmış, çalınmış olacağını ifade etmiştir. Bunun da denizdeki canlı kaynak miktarının Rusya'nın yetkili makamları tarafından tam hesaplanamaması, kıyıl somon gibi türlerin izin verilen yakalama miktarının yüzdesinin kontrol edilememesi anlamına geleceğini bildirmiştir. Düzensiz ve raporsuz balık avlanmasının, hukuksuzluğun klasik göstergesi olduğu ve 22.000.000 rublelik teminatın, suçun ağırlığını doğrulayacağı ve haklı çıkaracağı düşüncesinde olduğunu ifade etmiştir.⁶⁸

Rusya, 1984 tarihli Japonya ile arasındaki iki ülkenin kıyılarındaki balıkçılık alanlarındaki ortaklaşa ilişki konusundaki anlaşma olduğundan ve Japonya'nın

⁶⁴ Statement in Response of the Russian Federation, para. 64,65

⁶⁵ Hoshinmaru Judgment, para. 83

⁶⁶ Hoshinmaru Judgment, para. 90

⁶⁷ Statement in Response of the Russian Federation, para. 91, 92

⁶⁸ Hoshinmaru Judgment, para. 96

bu anlaşmayı ihlal ettiğinden bahsetmiştir. Bu anlaşmaya göre taraflar, diğer tarafın MEB'inde balıkçılıkta kanun ve düzenlemelerindeki hususlar, canlı kaynakların korunması ile ilgili gözlem ve balıkçı gemileri ve uyrukları ile ilgili gerekli bütün tedbirleri alacaklardır. Japonya'nın Rusya'nın MEB'inde balıkçılık ile ilgili kanun ve düzenlemelerini pek çok kez ihlal ettiğini, örneğin 2006 yılında 25 kez olduğunu bildirmiştir. 2007'de Hoshinmaru'nun 7.927.500, 2006'da Tomimaru'nun 9.328.600, 2006'da Youkeimaru'nun 1.002.700, 2005'te Marunakamara'nın 294.544, ve 2005'te Jinpomaru'nun 2.716.455 Ruble hukuki olmayan balık avlamadan doğan zararlarını göstermiştir.⁶⁹

1984 Anlaşması uyarınca kurulan, Rusya-Japonya Balıkçılık Komisyonu'nun 23. Oturumunda 1979-1985, 1991-1992 ve 1999-2005 dönemlerinde Rusya tarafından yazılan ancak Japon gemi sahipleri tarafından ödenmeyen cezalar ve artan borç konusu gündeme geldiğini, yükselmeye devam eden bu borçların gecikmeksizin ödenmesini sağlama konusunda Japon makamlarca herhangi bir ciddi adım atılmadığını savunmasına eklemiştir.⁷⁰

Rusya, Japonya'nın Gemi'nin serbest bırakılmasına rağmen, kaptanının tutukluluğu devam ettiğinden geminin hareket ettirilememesi ile ilgili itirazına, makul teminat ölçütlerinin, geminin mürettebatını serbest bırakma ölçütlerinden farklı olduğunu bildirmiştir. "*Gecikmesizin*" serbest bırakmanın gemi ile ilgili olduğunu, mürettebatı kapsamayacağını, mürettebatın gecikmeksizin serbest bırakılmasının mantıksız olduğunu ifade etmiştir.⁷¹

C. Mahkemenin Görüşü ve Kararı

Mahkeme, Japonya'nın iddiaları, Rusya'nın cevapları doğrultusunda ve daha önceki içtihatları çerçevesinde Hoshinmaru ile ilgili kararını vermiştir.

BMDHS'nin 292. maddesine göre, bir devletin yetkilileri, bir başka devlet bayraklı gemiye el koyduğunda, bayrak devletinin teminat ve diğer mali garantiler gösterilmesi üzerine gemi ve mürettebatının gecikmeksizin serbest bırakılmasını düzenleyen BMDHS ilkelerine aykırı hareket ettiği iddiası, tarafların üzerinde anlaştıkları herhangi bir mahkeme ya da yargı yerinde ileri sürülebilecektir. Eğer, gidilecek mahkeme konusunda uzlaşma sağlanamazsa el koyma tarihinden itibaren 10 gün içinde el koyan devletin kabul ettiği çözüm

⁶⁹ Statement in Response of the Russian Federation, para.24-26, Tomimaru Davası ile ilgili, Derya Aydın Okur, "Tomimaru Davası: Müsaderenin Gecikmeksizin Serbest Bırakma Yükümlülüğüne Etkileri", (Tomimaru Case- Prompt Release) *M.Ü.H.F. Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2010

⁷⁰ Statement in Response of the Russian Federation, para. 27, Kaptan, 16 Temmuz tarihinde serbest bırakılmıştır.

⁷¹ Statement in Response of the Russian Federation, para. 71

organına ya da Deniz Hukuku Mahkemesine başvurulabilecektir.⁷² Dolayısıyla Deniz Hukuku Mahkemesi davaya bakma konusunda yetkilidir. Mahkeme, M/V Saiga Davasına atıfta bulunarak, teminatın “makullüğü” konusunda, makullük ölçütlerinin teminatın şekli, niteliği ve miktarını kapsayacağını teminat ve mali garantilerin şekli, niteliği ve miktarının genel dengesinin makul olmasına karar vermiştir. Söz konusu genel dengede ise, olguların göz önünde bulundurulması gerekliliğine işaret etmiştir.⁷³

Mahkeme, Camouco Davasında, teminat ya da diğer mali garantilerin makullüğünün değerlendirilmesinde, işlenen suçun ağırlığı, ilgili devletin hukukuna göre uygulanan ya da uygulanamayan ceza, el konulan gemi ya da yükün değeri, el koyan devlet tarafından uygulanan teminatın miktarı gibi pek çok faktörün etkili olduğu hükmüne gönderme yapmıştır. Volga ve Monte Confurco Davalarında da, bu sayılanların sınırlı sayıda olmadığı, 292. ve 73. maddelerdeki menfaat dengesinin Mahkeme’ye yol gösterici olduğu görüşünü teyit etmiş ve katı kurallar koymak istemediğini belirtmiştir.⁷⁴

14 Aralık 2006 tarihli Rusya-Japonya Balıkçılık Komisyonunun 23. Oturumunun Protokolüne Ek 10’daki belgeleri ve 26 Nisan 2007’de imzalanan Japon balıkçı gemileri tarafından Rusya’da üreyen somonların avlanması konusunda Rusya-Japonya Hükümetler Arası Konsültasyon Protokolünün Ek 4-2 belgelerini incelemiştir. Bu belgelere göre teminatın, potansiyel ceza miktarına, zararın tazminine, hukuksuz avlanan canlı kaynakların maliyetine, hukuka aykırı yöntemlerle ya da araçlarla avlanan balıkların maliyetine göre hesaplanacağı, bu yöntem ve ölçütlerin Mahkeme’nin kriterleri ile uyumlu olduğu, Japon temsilcilerin bu yönteme itiraz etmedikleri ve bunun kazanılmış hak anlamına geldiği konusundaki Rusya’nın iddialarını şu şekilde değerlendirmiştir.⁷⁵ Mahkeme, balıkçılık konusunda devletler arasındaki uzun soluklu ilişkilerde, balıkçı gemilerine el konulması olaylarında teminat usulü konusunda anlaşmaya varmanın, uyuşmazlıkları önlemeye ve yanlış anlaşılmayı açıklığa kavuşturmaya yardım edecek karşılıklı güvene katkıda bulunabileceği

⁷² BMDHS’ye göre zorunlu yargı yetkisi konusunda ayrıntılı bilgi için Burak Akçapar, “Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde Deniz Hukuku Uluslararası Mahkemesi”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 51, Sayı 1, 1996, s. 24 vd.

⁷³ Göz önünde bulundurulacak olgularla ilgili olarak, M/V Saiga Gemisindeki yaklaşık 5 milyon metrik ton doğal gazın Gine Makamlarının emriyle limanda boşaltılmasıdır. M/V Saiga Case, Judgment, para.82, 83

⁷⁴ The “Camouco” Case, (Panama v. France) , Application for Prompt Release, Judgment, 7 February 2000. https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_5/Judgment.07.02.00.E.pdf, (Erişim: 03.02.2017), The “Volga” Case, (Russian Federation v. Australia), Prompt Release, Judgment of 23 December 2002, para. 64, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_11/11_judgment_231202_en.pdf, (Erişim: 12.12.2016), Monte Confurco Case, Judgment, para. 72,73, Hoshinmaru Judgment, para.82

⁷⁵ Hoshinmaru Judgment, para. 83

görüşündedir. Mevcut durumda Mahkeme, Rusya-Japonya Balıkçılık Komisyonu çerçevesinde Japonya'ya iletilen teminat miktarı ile ilgili Rusya'nın belgelerindeki usulün Japon temsilciler tarafından kabul edildiği sonucuna ulaşamayacağını ifade etmiştir.⁷⁶ Rusya-Japonya Balıkçılık Komisyonu gibi komisyonlarda katılma tutanakları ve protokollerin, imzacı tarafların hak ve yükümlülüklerini belirlediğini, Uluslararası Adalet Divanının (UAD), Katar ve Bahreyn Arası Ülke Sorunları ve Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Davasında bu ihtimali kabul ettiğini, ancak, UAD'nin, Ege Denizi Kıta Sahanelığı Davasında, fiili olguların ve özel durumların değerlendirilmesi gerekliliğine ilişkin kararlarını hatırlatmıştır.⁷⁷ Mahkeme, söz konusu toplantıların Protokollerindeki bazı konularda görüş birliğinin olduğunu kabul ederken, teminatın belirlenmesinde Rusya tarafından belirlenen ölçütlerde görüş birliğinin olmadığını, bu sebeple Japonya'nın "örtülü rıza"sı ya da "kabalı"ü sayılamayacağını belirtmiştir. Bu durumda Japonya'nın, UAD'nin Tapınak Davasına ilişkin kararındaki "her kim konuşması gerekirken susuyor ise bu onun rızası anlamına gelir."⁷⁸ kuralı uyarınca, Japonya'nın tepki verme yükümlülüğü olmadığından dolayı rızasının olduğu anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir.⁷⁹

Mahkeme, teminat miktarının işlenen suçun ağırlığı ile oranlı olması görüşündedir.⁸⁰ Dava'da, 22.000.000 Ruble (yaklaşık 862.000 ABD \$) teminat miktarını makul olarak değerlendirmemiştir. Teminat miktarının tespitinde, teminatın gemi sahibi ve kaptanına uygulanan en üst ceza üzerinden kurulması ve geminin değerinin dahil edilmesini uygun bulmamıştır. Rusya'nın iç hukukunun, teminatın değerlendirilmesinde, el konulan geminin değerinin otomatik olarak dahil edilmesini öngörmediğini belirtmiştir.⁸¹

Mahkeme, mevcut davanın öncekilerden farklı olduğunu, Dava'nın lisanssız balık avlanmasına ilişkin olmadığını ifade etmiştir. Mahkeme'nin ifadesine göre, Hoshinmaru, Rusya'nın MEB'inde, balık avlama konusunda geçerli bir lisansa sahiptir. Rusya ve Japonya'nın balıkçılık faaliyetlerindeki yakın işbirliği de bilinmektedir. Pasifik'te Rusya'nın MEB'inde balık stoklarının korunması ve yönetimi konusundaki kuralların uygulanması ile ilgili ve yine balık stoklarının korunması ve yönetimiyle ilgili konsültasyonlar kurumsal niteliktedir. Taraflar,

⁷⁶ Hoshinmaru Judgment, para.85

⁷⁷ Hoshinmaru Judgment, para 86

⁷⁸ Tapınak Davasında bahsi geçen ; "qui tacet consentire videtur si loqui debuisset ac potuisset" ilkesine atıf yapılmıştır. İlke, "her kim konuşmalıyken susuyor ise, bu onun rızası anlamına gelir." şeklinde çevrilmiştir." P. Cuasay, " Borders on the Fantastic:Mimesis, Violence, and Landscape at the Temple of Preah Vihear", *Modern Asian Studies*, Volume 32, Issue 4, October 1988, s. 849

⁷⁹ Hoshinmaru Judgment, para. 87

⁸⁰ Hoshinmaru Judgment, para. 88

⁸¹ Hoshinmaru Judgment, para. 93

Rusya'nın MEB'inde, Rusya'da üreyen alabalık ve somonların yeniden üremesi ve korunmasını desteklemek için işbirliğine gitmişlerdir. Japonya'nın iç hukukunda, bayrağını taşıyan gemilerin mürettebatının bu çabalarının devam etmesine yönelik düzenlemeleri mevcuttur.⁸² Bunlara rağmen Mahkeme, Hoshinmaru'nun kaptanı tarafından işlenen suçun tamamen teknik ya da basit bir suç olarak düşünülmeceği görüşündedir. Avlanmayı izleme, doğru raporlama gerekliliği, denizdeki canlı kaynak yönetiminin en temel araçlarından biridir. Bu tedbirlere başvurmak ve uygulamak yalnız Rusya için söz konusu değildir. BMDHS'nin 61/2 maddesi gereği kıyı devletleri, MEB'de yaşayan canlı kaynakların idamesinin, aşırı işletme sonucu tehlikeye düşmesini önlemek amacıyla, uygun muhafaza ve yönetim tedbirlerini alacaklardır.⁸³

Mahkeme, Rusya'nın raporlamaya ilişkin kurallarının ihlali durumunda yaptırım uygulanabileceğini, ancak raporlamaya ilişkin kural ihlallerinin, Gemi'nin kaptanı ve sahibine uygulanacak en üst ceza ve davanın şartlarını göz önünde bulundurularak gemiye el konulması üzerinden teminatın tespit edilmesinin makul olmadığını yinelemiştir. Bu düşünceler temelinde Mahkeme, teminatın toplam 10.000.000 Ruble olması görüşünü bildirmiştir. Japonya'nın bu seçeneği tercih etmesi durumunda Rusya tarafından belirlenen banka hesabına ödenmesi ya da banka garantisi verilmesine karar vermiştir.⁸⁴

Mahkeme'nin, Rusya'nın makul teminat belirleme ölçütlerini değerlendirmesi ve kararı aşağıdaki gibi şematize edilebilir.

	<u>Rusya</u>	<u>Mahkeme</u>
Gemi ve ekipmanlar	11.350.000 Ruble	dahil etmemiştir.
Kaptan ve mürettebatın cezaları	500.000 Ruble	haddinden fazla yüksek
Gemi sahibinin cezası	2.000.000 Ruble	haddinden fazla yüksek
Usul Maliyeti	240.000 Ruble	
Zarar	7.930.000 Ruble	

TOPLAM	22.000.000 Ruble	10.000.000 Ruble

olarak hesaplamıştır.⁸⁵ Hesaplama, kusura dikkate alınmamıştır.

Mahkeme, Camouco Davasına gönderme yaparak, teminat gösterme için belirli bir zaman sınırı olmadığını, ancak teminatın tespit edilmesinin makul

⁸² Hoshinmaru Judgment, para 98

⁸³ Hoshinmaru Judgment, para 99

⁸⁴ Hoshinmaru Judgment, para 100

⁸⁵ Jianjun, *a.g.m.*, s. 127

zamanda olması gerektiğini, bunun 292. maddenin amacına uygun olacağını belirtmiştir. 292. madde, gemiye el konulduktan ve mürettebatı tutuklandıktan sonra bayrak devletinin Mahkeme'ye başvurusu için herhangi bir zaman öngörmemiştir. Mahkeme'ye [hiç başvurulmasa da], teminatın tespit edilmesi prosedürünü başlatmak için en erken tarihin, gemiye el konulmasından itibaren 10 gün içinde olmasının 292. maddeye göre uygun olacağını belirtmiştir.⁸⁶ Yargıç Türk, gemi ve mürettebatın tutulduktan sonra en fazla bir aylık süre içinde teminatın belirlenmesinin makul olduğunu, bayrak devletinin 292. maddeye göre dava açtığı durumlarda, gemi ve mürettebatın tutulduğu zamandan itibaren yaklaşık iki ayı aşmaması yönünde görüş bildirmiştir.⁸⁷

Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi ile ilgili olarak da, Camouco Davasındaki kararına atıf yapmıştır. Buna göre, Mahkeme, iç hukuk yollarının ya da 292. maddeye benzer diğer yolların tüketilmesi gerekliliğini anlamsız bulmuştur. Zaten, 292. madde, ulusal yargılamada makul olmayan teminat ya da serbest bırakmayı sağlamak için makul teminatın gönderilmesi konusunda iç hukukun yetersizliği sebebiyle uzun tutulmadan gemi ve mürettebatını kurtarmak amacıyla düzenlenmiştir. Aynı şekilde, gemiye, sahibine ya da mürettebatına karşı iç hukukta açılan davalara hanel gelmeksizin, 292. maddede belirtilen yargı organı ya da mahkemelerde makul teminat ve mali garantilerin gönderilmesi üzerine serbest bırakmanın sağlanması kısıt devletinin menfaatinde. 292. madde, ulusal mahkeme kararları için temyiz niteliğinde değildir, ilgili madde bağımsız bir çözüm önerir. 292. madde, geminin tutulduğu tarihten itibaren kısa zaman içinde Mahkeme'ye başvuru imkanı verir ki, bu kadar kısa zamanda iç hukuk yollarının tüketilmesi zaten olası değildir.⁸⁸

Mahkeme, davadaki durumları ve sebepleri göz önünde bulundurarak, Rusya'nın, BMDHS'nin 73/2. maddesine uygun davranmadığını, Japonya'nın haklı olduğunu, sonuç olarak Rusya'nın, Hoshinmaru'yu ve tutukladığı mürettebatını gecikmeksizin serbest bırakması gerektiğine karar vermiştir.⁸⁹ Aşağıdaki şekilde de oylama sonuçlarını açıklamıştır.

⁸⁶ Hoshinmaru Judgment, para 80, Mahkeme, kaptanın herhangi bir şart aranmaksızın serbest bırakılmasına karar vermiştir. Yargıç Treves, Mahkeme'nin buna 292/1 madde çerçevesinde karar veremeyeceğini ancak geminin serbest bırakılmasının tamamlayıcı unsuru olduğunu konusunda görüş bildirmiştir. Declaration of Judge Treves, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/14_judgment_060807_dec_Treves_en.pdf (Erişim: 05.03.2017)

⁸⁷ Declaration of Judge Türk, para. 3 https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/14_judgment_060807_dec_Tuerk_en.pdf (Erişim: 04.03.2017)

⁸⁸ Camouco Case, Judgment, para. 57, 58,

⁸⁹ Hoshinmaru Judgment, para 94

Mahkeme, yukarıdaki gerekçelerine uygun olarak;

- *Japonya tarafından yapılan başvuru uyarınca, BMDHS'nin 292. maddesine göre, oybirliği ile kendini yetkili görmüştür.*
- *Rusya'nın BMDHS'nin 73/2 maddesine aykırı hareket ettiğine ilişkin Japonya'nın başvurusunu oybirliği ile kabul etmiştir.*
- *Rusya'nın BMDHS'nin 73/2. maddesi gereğince makul teminat ya da diğer mali garantilerin gösterilmesi üzerine Hoshinmaru ve mürettebatının gecikmeksizin serbest bırakılmaması nedeniyle Japonya'nın suçlamalarını oy birliği ile haklı bulmuştur.*
- *Rusya'nın, Mahkeme tarafından karar verilen teminat ve diğer garantilerin gösterilmesi üzerine, gemide yakalananların ve Hoshinmaru'yu gecikmeksizin serbest bırakmasına, kaptan ve mürettebatın herhangi bir şart aranmaksızın bedelsiz ayrılmalarını sağlamasına oybirliğiyle karar vermiştir.*
- *Teminatın, 10.000.000 Ruble olmasına oybirliği ile karar vermiştir.*
- *10.000.000 Ruble teminatın Rusya tarafından belirtilen banka hesabına ödenmesi şeklinde ya da Japonya isterse Rusya'da bulunan bir bankadan banka garantisi ya da bir Rusya Bankası ile uyumlu sözleşme çerçevesinde olacağına oybirliği ile karar vermiştir.⁹⁰*

DAVANIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ

Hoshinmaru Davası, Deniz Hukuku Mahkemesinin Mart 2017 tarihi itibarıyla sonuçlandığı, 25 davadan biridir. 14. sıradadır ve 2007 yılında sonuçlandırılmış olup, “-el konulan gemi ve mürettebatın -gecikmeksizin saliverilmesi” ne ilişkindir. Mahkeme, Hoshinmaru Davasından önce de, gecikmeksizin salıvermeye ilişkin davalara bakmış olmasına rağmen Hoshinmaru Davası, teminatın makullüğünün “zaman” açısından tartışılması, Mahkemenin yargı yetkisi ve BMDHS'nin yorumlanması açısından önemlidir.

Dava, 15 Mayıs- 31 Temmuz 2007 tarihleri arasında Rusya'nın MEB'inde genel itibarıyla somon türü balıkların avlanması konusunda lisans sahibi olan Japonya bayraklı Hoshinmaru gemisine Rusya tarafından el konulması ile ilgilidir. 1 Haziran tarihinde, BMDHS ve Rusya iç hukuku uyarınca balık avlayan Hoshinmaru gemisine çıkılmış ve denetlenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, 20 ton kızıl somonun, gemi jurnaline daha ucuz olan köpek somonu olarak kaydedildiği tespit edilmiştir. Bunun üzerine, Hoshinmaru'ya el konulmuş ve kaptanı tutuklanmıştır. Olaydan, Japonya haberdar edilmiştir. Japonya 6 Temmuz tarihinde, Rusya'nın BMDHS'nin 73/2. maddesinde

⁹⁰ Hoshinmaru Judgment, para.102

düzenlenen, “bir teminat ya da diğer mali garanti gösterilirse, el konulan gemi ve tutuklanan mürettebatı gecikmeksizin serbest bırakılacaktır.” hükmünü ihlal ettiği gerekçesi ile Mahkeme’ye başvurmuştur. Ancak gerçekte, 13 Temmuz tarihine kadar Rusya tarafından bir teminat tespit edilmiş değildir. Rusya, Mahkeme’nin yetkisine itiraz etmiştir.

Mahkeme, makul teminat ve diğer mali garantiler gösterildiğinde el konulan geminin gecikmeksizin serbest bırakılması uyuşmazlıklarına bakacaktır. Geminin saliverilmesi için temel unsur, makul teminatdır. Teminatın makullüğü ise, Mahkeme’nin içtihatlarından, teminatın, “miktar”, “nitelik” ve “şekil” açılarından makullüğünü kapsar iken Mahkeme, makullük değerlendirmesinde yalnız teminat miktarını esas almıştır.⁹¹ Dava’da teminat miktarı konusunda uyuşmazlık vardır.

Rusya, Dava’da Hoshinmaru’nun kaptanı tarafından ağır bir suç işlendiğini, kaptanın 20 ton işlenmemiş kızıl somonu, daha ucuz olan köpek somonu olarak bildirdiğini, bu durumun Rus makamlar tarafından ortaya çıkarılmadığında, 20 ton kızıl somonun Rusya MEB’inden hukuka aykırı olarak alınmış, çalınmış olacağını, bunun da, denizdeki canlı kaynak miktarının Rusya’nın yetkili makamları tarafından tam hesaplanamaması, kızıl somon gibi türlerin izin verilen yakalama miktarının yüzdesinin kontrol edilememesi gerekçelerinden yani düzensiz ve raporsuz balık avlanma suçundan teminat miktarını belirlemiştir.⁹² Bu ihlallerden dolayı da, geminin ederi, kaptan ve mürettebatın cezaları, gemi sahibinin cezası, Rusya’nın uğradığı zarar ve yargılama giderlerini esas alarak 22.000.000 Ruble teminat tespit etmiştir. Mahkeme ise -Japonya’nın iddiaları doğrultusunda- hukuksuz ve raporsuz balık avlamaktan değil, Japonya’nın söz konusu balıkları avlama lisansına sahip olmasından dolayı yanlış raporlama suçundan esas alarak teminat hesaplamıştır.

Mahkeme, Rusya’nın Gemi’nin kaptanı ve sahibi için belirlediği cezaları haddinden fazla yüksek bulmuştur. Rusya’nın tespit ettiği teminat miktarını yarısından daha fazla oranda indirmiştir.⁹³

Mahkeme’nin yargı yetkisinin amacını, el konulan geminin gecikmeksizin saliverilmesi oluşturur.⁹⁴ Devletin iç hukukuna göre makul olmayan teminatın

⁹¹ Gao Jianjun, “Reasonableness of the Bond under Article 292 of the LOS Convention: Practice of the ITLOS”, *Chinese Journal of International Law*, Vol.7, No:1, 2008, s. 130

⁹² Hoshinmaru Judgment, para. 96

⁹³ Hoshinmaru Judgment, para.102

⁹⁴ 292. madde, kıyı devletinin MEB’inde balıkçılık haklarının ihlali iddiası ile alıkoymuş gemi ve mürettebatın makul teminat ve garanti karşılığında uluslararası yargı ya da hakemlik organlarının kararıyla saliverilmesi imkanı sağlamıştır. Funda Keskin, “1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi’nden Doğan Sorunların Çözülmesinde Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi”, *Ankara Üniversitesi Sıyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 53, Sayı 1, 1998, s. 189

istenmesi dolayısıyla gemi ve mürettebatının uzun tutulması önlenmek istenmiştir.⁹⁵ Teminatın amacı, yerel mahkemenin vereceği cezanın ödeneceğinin güvence altına alınmasıdır.⁹⁶ Zaten, Mahkeme'nin yaptığı yargılama, Davanın esasına ilişkin değildir. Davanın esası, genellikle el koyan devletin iç hukukunda incelenmektedir. Mahkeme'nin yaptığı yargılama, devletlerin iç hukuklarında yapılacak yargılamalara hanel getirmemektedir. Mahkeme'nin yetkisi, davanın haklı bir sebebe dayanması durumunda teminat karşılığı gemi ve mürettebatının serbest bırakılmasına karar vermektir.⁹⁷

Gemilere el koyma, delil toplama amacıyla usul hukukunun bir parçasıdır. Ceza işlemi değildir. O sebeple, el konulan gemi mülkiyet hakkı kapsamı içinde gecikmeksizin salıverilmelidir.⁹⁸ Teminat ise, el konulan geminin salıverilmesine ilişkin güvencedir. İşlenen suçun yaptırımı olan ceza değildir. Dolayısıyla, Mahkeme yargıçlarından Türk'ün ifade ettiği, BMDHS'nin 73/2 maddesinde her davanın özel durumları ile ilgili gerekli esnekliği korumak amacıyla zaman sınırlamasından kaçınıldığı görüşü, kanımızca teminat mantığı açısından yersiz bir korkudur.⁹⁹

Kıyı devletinin MEB'inde deniz çevresinin ve canlı kaynakların korunması ve muhafazasına ilişkin iç hukuk düzenlemelerinin ihlalleri için uluslararası hukukta standart cezalar yoktur. Her devlet, kendi takdir yetkisi çerçevesinde teminat miktarını tespit etmektedir. Bu sebeple Mahkeme, makul teminatın değerlendirilmesinde kıyı devletinin hukukuna göre hareket etmelidir/ etmektedir.¹⁰⁰ Mahkeme de, Dava'da Rusya'nın iç hukukuna göre teminatı değerlendirmiştir. Rusya, iç hukukuna göre Hoshinmaru'nun fiillerini kaçak balık avlama değil avlanan balıkları yanlış raporlama olarak kabul etmiştir. Bu nedenle, teminat miktarının hesaplanmasında, geminin değerini dahil etmemiş, kaptan ve gemi sahibinin cezalarını indirmiştir.

Teminatın makullük değerlendirmesinin, teminatın "*miktar*", "*nitelik*" ve "*şekil*" açısından inceleneceği belirtilmiş olsa da, Hoshinmaru Davasında da görüldüğü gibi Mahkeme yalnız miktar açısından değerlendirmiştir.

⁹⁵ Jianjun, *a.g.m.*, s. 116

⁹⁶ Aslıhan Erbaş Açık, "Uluslararası Deniz Hukukunda Gemilere El Konulması Halinde Bayrak Devletinin Yetkileri", **Uluslararası Deniz Hukuku'nda Kıyı Devletinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları Sempozyumu**, Ed. Ersan Başar, ORSAM Kitapları No:2, Ankara, 2011, s. 51

⁹⁷ Erbaş Açık, *a.g.m.*, s. 58

⁹⁸ H. Gürbüz Sarı, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Mülkiyet Hakkı Perspektifinden Devletlerin Gemilere El Koyma Yetkisi; Örnek Dava İncelemesi", **Uluslararası Deniz Hukuku'nda Kıyı Devletinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları Sempozyumu**, Ed. Ersan Başar, ORSAM Kitapları No:2, Ankara, 2011, s. 40

⁹⁹ Declaration of Judge Türk, para 3,

¹⁰⁰ Jianjun, *a.g.m.*, s. 131, 132

Ancak, Hoshinmaru Davasını gecikmeksizin saliverilmesine ilişkin diğer davalardan ayıran husus, “**teminatı belirleme zamanı**”dır. Teminat miktarının tafefisi mümkündür. Mahkeme, kıyı devleti tarafından belirlenen teminat miktarını, kıyı devletinin iç hukukuna göre değerlendirecektir. Kaldı ki teminat da, işlenen fiillerin cezası değildir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, el konulan geminin kıyı devletinin iç hukukuna göre çarptırılacağı cezayı ödememesine karşılık alınan bir güvencedir. Mahkeme, el konulan geminin gecikmeksizin saliverilmesi için yargılama yapmaktadır. Ancak, Hoshinmaru Davasında olduğu gibi, kıyı devleti teminatı belirlemiyor ise, 73/2. maddedeki “*bir teminat ya da diğer mali garanti gösterilirse, el konulan gemi ve tutuklanan mürettebatı gecikmeksizin serbest bırakılacaktır.*” süreci hiç başlamayacaktır. Çünkü istenen teminat miktarı belli değildir. Dava’da, Rusya teminat miktarını gemiye el konulduktan 43 gün ve Japonya Mahkeme’ye başvurduktan sonra tespit etmiştir. Gemi el konulduğu bu süre içinde doğal olarak balık avlayamamıştır. 73/2 ve 292. maddenin mantığı “**geminin gecikmesizin saliverilmesi**”dir. El konulan geminin saliverilmesi teminatın ödenmesi şartına bağlıdır. Teminatın ödenmesi, miktarının yüksekliği dolayısıyla mümkün olmayabilecek dolayısıyla geminin tutulması devam edecektir. Hoshinmaru Davasında ise, teminat miktarının hesaplanmaması dolayısıyla Gemi’nin tutulması devam etmiştir. Rusya, bu gecikmenin farkındadır. Mahkeme’nin bu konuda yargı yetkisinin olmadığını ileri sürmesi yanında, teminatın hesaplanmasında gecikme sebep olan olgulardan- avlanan balık türlerinin belirlenmesi, sayılması, ağırlıklarının ölçülmesi, geminin değerinin sahibiyle iletişim kurulamaması dolayısıyla tespit edilememesi, Rusya iç hukukundaki sürecin tamamlanmaması gibi hususlardan bahsetmiştir.

Kanımızca, Rusya, BMDHS’nin 300. maddesi ve hukukun genel ilkeleri uyarınca iyiniyetli davranmamıştır ve hakkını kötüye kullanmıştır. Hukuk hakkın kötüye kullanımını korumaz. Mahkeme Statüsü’nün 21. maddesine göre, Japonya’nın 300. maddenin ihlal edildiğini ileri sürme hakkı vardır.¹⁰¹

Rusya’nın teminatı geç tespit etmesi kanuna karşı hile olarak da değerlendirilebilir. Rusya, hukukun yasakladığı el konulan geminin gecikmeksizin serbest bırakılmaması sonucuna, teminat miktarını uzunca bir süre belirlememek suretiyle ulaşmıştır. Gemi’nin lisans sözleşmesi yaklaşık 75 gündür (15 Mayıs-31 Temmuz) ve bunun yaklaşık 43 günü (1 Haziran-13 Temmuz) Gemi limanda tutulmuştur.¹⁰²

Rusya’nın, suç ve cezaların şahsiliği prensibine de aykırı hareket ettiği düşünülebilir. Savunmasında, Japonya bayraklı gemilerin Rusya’nın iç

¹⁰¹ https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/basic_texts/statute_en.pdf (Erişim: 03.03.2017)

¹⁰² Hoshinmaru Judgment, para.28, 29, 50

hukukunu ihlallerine, sebep olduğu zararlara ve artan borçlarına yer vermiştir.

Rusya, 2001 tarihli, Uluslararası Haksız Fiillerden Devletin Sorumluluğu ilkeleri uyarınca sorumludur. BMDHS 73/2 maddesi Rusya tarafından ihlal edilmiştir. Bu ihlalinden, Uluslararası Haksız Fiillerden Devletin Sorumluluğu Maddeleri gereğince ihlali durdurmak, tekrar etmemek ve gidermekle yükümlüdür.¹⁰³

Kanımızca, Hoshinmaru Davasında Mahkeme, teminatın makullüğünü yalnız miktar açısından değerlendirmekle kendi yargı yetkisini daraltmış, adalet ve hakkaniyete gölge düşürmüştür.

KAYNAKÇA

AÇIKEL, Aslıhan Erbaş: “Uluslararası Deniz Hukukunda Gemilere El Konulması Halinde Bayrak Devletinin Yetkileri”, **Uluslararası Deniz Hukuku’nda Kıyı Devletinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları Sempozyumu**, Ed. Ersan Başar, ORSAM Kitapları No:2, Ankara, 2011, s. 69-63

AKÇAPAR, Burak: “Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde Deniz Hukuku Uluslararası Mahkemesi”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 51, Sayı 1, 1996, s.19-42

¹⁰³ Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, 2001, 1,2,4,30, 31. maddeler, http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (Erişim: 11.02.2017), Ayrıntılı bilgi için Hakkı Hakan Erkiner, **Devletin Haksız Fiilden Kaynaklanan Uluslararası Sorumluluğu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, Elif Uzun, **Milletlerarası Hukuka Aykırı Eylemlerinden Dolayı Devletin Sorumluluğu** 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2016. Olaya, Japonya Devletinin sorumluluğu açısından bakacak olursak, Hoshinmaru, eğer anadrom türü balıklardan olan kızıl somonun soylarının tükenmesine sebep olacak avlanma yapmış ise, bayrak devleti olan Japonya’nın sorumluluğuna gidilebilecektir. Uluslararası Haksız Fiillerden Devletin Sorumluluğu’na göre, devletlerin, ülkelerindeki gerçek ve tüzel kişilerin uluslararası hukuka aykırı fiillerinden sorumlulukları doğabilmektedir. Üstelik, bu balıkların soylarının tükenmesi uluslararası çevrenin korunması çerçevesinde jus cogens kural ihlali sayılabilecek ve bütün uluslararası toplum için de sorumluluk doğurabilecektir. “...çevrenin korunmasına ilişkin kuralları, jus cogens kural olmaları konusunda en ez tereddüt edilen kuvvet kullanımının yasaklanması ya da halkların self determinasyon hakkı ile kıyaslanmış, çevre dengesinin muhafazasını insanlığın varlığı için uluslararası barış ve güvenliğin korunmasından daha elzem görmüştür.” Ayrıntılı bilgi için, Ümmühan Elçin Ertuğrul, **Uluslararası Hukukun Emredici Normlarından Doğan Yükümlülüklerin Ciddi İhlallerinden Devletin Sorumluluğu**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2012 Çevre kuralları jus cogens mi tartışmalı, keşke öyle kabul edilseler, o da aklınızda kalsın. Bu kısmı tekrar değerlendirin. Sorumluluk kısmını da.

BECKMAN Robert & DAVENPORT Tara : “The EEZ Regime: Reflection After 30 Years”, **LOSI Conference Papers**, Korea, May, 2012, s. 1-41

BOZKURT, Enver: Türkiye'nin Uluslararası Hukuk Mevzuatı, Asil Yayın, Dağıtım A.Ş., Ankara, 2011

CUASAY, P.:“ Borders on the Fantastic:Mimesis, Violence, and Landscape at the Temple of Preah Vihear”, **Modern AsianStudies**, Volume 32, Issue 4, October 1988, s. 849-890

Declaration of Judge Treves, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/14_judgment_060807_dec_Treves_en.pdf (Erişim: 05.03.2017)

Declaration of Judge Türk, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/14_judgment_060807_dec_Tuerk_en.pdf (Erişim: 04.03.2017)

ERKİNER, Hakkı Hakan: Devletin Haksız Fiilden Kaynaklanan Uluslararası Sorumluluğu, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010,

ERTUĞRUL, Ümmühan Elçin: Uluslararası Hukukun Emredici Normlarından Doğan Yükümlülüklerin Ciddi İhlallerinden Devletin Sorumluluğu, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2012

JIANJUN, Gao: “Reasonableness of the Bond under Article 292 of the LOS Convention: Practice of the ITLOS”, Chinese Journal of International Law, Vol.7, No:1, 2008, s. 115-142

GÖKALP, İbrahim: Milletlerarası Adalat Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, 2008

GÖKALP, İbrahim: “Kıyı Devletinin Münhasır Ekonomik Bölgedeki Uygulama Yetkisinin Kapsam ve Sınırları”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2012.

https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/basic_texts/statute_en.pdf (Erişim: 03.03.2017)

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim:28.03.2017)

KESKİN Funda: “1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nden Doğan Sorunların Çözülmesinde Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi”, **Ankara Üniversitesi Sıyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 53, Sayı 1, 1998, s. 185-205

KOH, Tommy T.B.: “The Exclusive Economic Zone”, **30 Malaya. Law. Rew. ,** 1988, s. 1-34

KURAN, Selami: Uluslararası Deniz Hukuku, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2016.

MERAY, Seha L.: “ Devletler Hukukunda ‘Kit’a Sahanlığı’ Meseleleri”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, 1955, s. 80-135

OKUR, Derya Aydın: “Tomimaru Davası: Müsaderenin Gecikmeksizin Serbest Bırakma Yükümlülüğüne Etkileri”, (Tomimaru Case- Prompt Release) *M.Ü.H.F. Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2010

PAZARCI, Hüseyin: Uluslararası Hukuk, Gözden Geçirilmiş 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.

Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, 2001, 1,2,4,30, 31. maddeler, http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (Erişim: 11.02.2017),

SARI, H. Gürbüz, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Mülkiyet Hakkı Perspektifinden Devletlerin Gemilere El Koyma Yetkisi; Örnek Dava İncelemesi”, **Uluslararası Deniz Hukuku’nda Kıyı Devletin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları Sempozyumu**, Ed. Ersan Başar, ORSAM Kitapları No:2, Ankara, 2011,s . 39-47

SCHRIJVER, Nico: Sovereignty Over Natural Resources, Balancing Rights and Duties, Cambridge University Press, 1997

Sockeye Salmon, Commercial Fisheries Management and Development Staff, https://www.adfg.alaska.gov/static/education/wns/sockeye_salmon.pdf, (Erişim :28.03.2017)

TOLUNER, Sevin: Milletlerarası Hukuk Dersleri, Devletin Yetkisi, Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası, Beta Basım, Yayın, Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1996.

The “Hoshinmaru” Case, (Japan v. Russian Federation) List of Cases No: 14, Judgment of 6 August 2007, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/14_judgment_060807_en.pdf (Erişim: 07.01.2017)

The “Hoshinmaru” Case, (Japan v. Russian Federation), Public Sitting, held on Thursday, 19 July 2007, at 3.00 pm, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/PV.07_1_19.07.p.m.E.pdf (Erişim: 19.02.2017)

The 88th Hoshinmaru, (Japan(Applicant) v. Russian Federation (Respondent)) Application for the Prompt Release of a Vessel and Its Crew, 6 July 2007, (Application of Japan), https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/application_japan_eng.1.pdf (Erişim 09.02.2017)

The Hoshinmaru Case, (Japan v. The Russian Federation), Statement in Response of the Russian Federation, 15 July (Statement in Response of the Russian Federation) 2007, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_14/statement_response_russian_fed_eng.1.pdf, (Erişim 11.02.2017)

The “Camouco” Case, (Panama v. France) , Application for Prompt Release, Judgment, 7 February 2000. https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_5/Judgment.07.02.00.E.pdf, (Erişim: 03.02.2017)

The “Monte Confurco” Case, (Seychelles v. France), Application for Prompt Release, Judgment, 18 December 2000, https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_6/Judgment.18.12.00.E.pdf (Erişim 11.01.2017)

The “M/V Saiga” Case, Saint Vincent and the Grenadines v. Guinea, Judgment, 4 December 1997 https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_1/judgment_041297_eng.pdf (Erişim): 12.02.2017)

The “Volga” Case, (Russian Federation v. Australia), Prompt Release, Judgment of 23 December 2002. https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_11/11_judgment_231202_en.pdf, (Erişim: 12.12.2016)

UZUN, Elif: Milletlerarası Hukuka Aykırı Eylemlerinden Dolayı Devletin Sorumluluğu 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.